

Komentar na dokument *Smjernice za izradu novog zakona o elektroničkim komunikacijama* (<http://www.mmtpr.hr/UserDocsImages/Smjernice-ZEKom.pdf>)

Ovaj komentar su izradili članovi Povjerenstva za „hr“ domenu u sastavu:

Ivan Marić, dipl.ing. (ivan.maric@srce.hr), predsjednik Povjerenstva
prof.dr.sc. Alan Uzelac (alan.uzelac@pravo.hr), član Povjerenstva
Zoran Vlah, dipl.ing. (zoran.vlah@carnet.hr), član Povjerenstva
dr.sc. Gordan Gledec (gordan.gledec@fer.hr), član Povjerenstva
Goran Blagus (goran.blagus@iskon.hr), član Povjerenstva

U Zagrebu, 29. lipnja 2007.

Poštovani,

uvidom u tekst mišljenja smo da ovaj dokument, premda načelno na primjeren način daje smjernice uređenja teme naznačene u njegovom naslovu, jednom predloženom smjernicom izlazi iz predloženog područja primjene.

Zakon o elektroničkim komunikacijama i pitanje uređenja nacionalnog domenskog prostora

Naime tekst dokumenta „Smjernice za izradu novog zakona o elektroničkim komunikacijama“ u poglavlju III, dio 8 („Administriranje i numeriranje“) uz propisivanje nadležnosti nacionalnog regulatornog tijela u području numeriranja i adresiranja u elektroničkim komunikacijama navedena je namjera regulacije upravljanja vršnom nacionalnom domenom „hr“.

(1) Smatramo da uređivanje pitanja upravljanja vršnom internetskom domenom i adresiranja unutar te domene izlazi iz područja primjene Zakona o elektroničkim komunikacijama.

Obrazloženje:

Uređenje internetskih domena država (*Country Code Top Level Domain* - dalje u tekstu "**ccTLD**") važno je pitanje za internetsku zajednicu, kao i za pojedine države i njihove građane. Na pitanja upravljanja ccTLD-om primjenjuju se temeljna pravila nastala još u ranoj fazi razvoja Interneta, prije svega:

- a) RFC1591: Domain Name System Structure and Delegation - <http://www.isi.edu/in-notes/rfc1591.txt>
- b) IPC-1: Internet Domain Name System Structure and Delegation (ccTLD Administration and Delegation) - <http://www.icann.org/icp/icp-1.htm>
- c) CENTR Best Practice Guidelines for ccTLD Managers - <http://www.icann.org/cctlds/centr-2nd-best-practices-20may01.htm>

Postojeća međunarodna praksa vezana uz upravljanje s ccTLD-om predviđa da subjekt koji upravlja ccTLD-om (ccTLD Manager) mora:

- a) zadovoljiti određene tehničke uvjete (IP connectivity) i osigurati (tehničku) stabilnost funkcioniranja DNS sustava;
- b) zadovoljiti minimalne administrativne uvjete (imenovanje administrativnog i tehničkog kontakta);
- c) poslove registracije poddomena obavljati polazeći od 'javnog interesa' temeljem svima dostupnih (javno objavljenih) pravila, te spomenuta pravila primjenjivati jednako (non-discriminatory) prema svim zainteresiranim subjektima.

Temeljem utvrđenja da određena organizacija zadovoljava ove uvjete, međunarodna zajednica i stručna tijela i institucije (IANA - Internet Assigned Numbers Authority, ICANN - The Internet Corporation for Assigned Names and Numbers) koje se bave pitanjima organizacije internetskog prostora sklapaju ugovore izravno s takvim organizacijama. Temeljem takvog ugovora, u Hrvatskoj imenima unutar domene .hr uspješno već 15 godina upravljaju CARNet i Srce.

Rasprave o pitanjima upravljanja s ccTLD-ovima još su uvijek u tijeku na međunarodnoj razini. Međunarodne organizacije koje se ovom materijom bave još su suzdržane od donošenja bilo kakvih promjena u navedenom sustavu, a posebno od pretjerane pravne regulacije.

Kako bi se preuzete ugovorne obveze upravljanja ccTLD domenom obavljale transparentno, Upravno vijeće CARNet-a - tijelo koje u ime osnivača CARNet-a, Republike Hrvatske, imenuje ministar znanosti, obrazovanja i športa - donijelo je odgovarajuće opće akte. Operativne poslove upravljanja obavlja HR DNS služba u Sveučilišnom računskom centru, a nadzor obavlja DNS povjerenstvo, koje imenuje Upravno vijeće uključujući u njega stručnjake iz akademske zajednice i gospodarstva i to iz područja informacijske tehnologije i područja prava.

Smatramo da je takvim uređenjem već i sada u Hrvatskoj ostvarena potrebna razina utjecaja države na pitanja upravljanja ccTLD-om, s tim da je istovremeno osigurano adekvatno sudjelovanje javnosti i stručne zajednice. Ujedno, budući da je uređivanje ccTLD prostora trenutno regulirano ugovorom s navedenim međunarodnim organizacijama pitanje ovlaštenja za «upravljanje internetskim prostorom» (zapravo: povezivanje adresa i naziva unutar domene .hr) nije još sazrelo za zakonsko reguliranje.

(2) 'Nejasnoće' Direktive Europske unije

Obrazloženje:

Okvirne Direktive Europske unije (Direktive 2002/21/EC Parlamenta i Vijeća usvojene 7. ožujka 2002.) o zajedničkim regulatornim okvirima za elektroničke komunikacijske mreže i servise uistinu su relevantne u izradi smjernica hrvatskog Zakona o elektroničkim komunikacijama. No, Direktiva je u biti malo zbunjujuća po pitanju upravljanja ccTLD-om, jer govori o imenima domena u istom članku u kojem govori o telefonskim brojevima! Članak 10 Direktive naslovljen je sa 'Numbering, naming and addressing.' Bilo bi pogrešno iščitavati ga kao sugestiju da se administracija internetskih domenskih imena, s regulatorne točke gledišta, pomiješa s regulacijom brojeva telefonske mreže. Naprotiv, paragrafi 1-4 članka

10 posvećeni su upravo brojevima telefonskih mreža; jasno daju do znanja da planiranje nacionalnih telefonskih brojeva treba biti regulirano od strane nacionalnog regulatornog tijela. Ali, samo se paragraf 5 referencira na imenovanje i adresiranje, stavljajući jasno do znanja da je drugačiji pristup preferiran u slučaju internetskih imena i adresa. Paragrafi 5-10 tek navode da će stalne članice EU (Member States) koordinirati svoje pozicije u međunarodnim organizacijama i forumima u kojima se donose odluke po pitanjima brojeva, imenovanja i adresiranja na polju elektroničkih komunikacijskih mreža i servisa. Inače, Članak 10 prepušta upravljanje ccTLD-om izvan područja izravnog državnog upravljanja .

Stoga,

(3) Smatramo da uređivanju pitanja upravljanja vršnom internetskom domenom ne bi trebalo biti u nadležnosti nacionalne regulatorne agencije

Obrazloženje:

Velika većina europskih zemalja koriste not-for-profit ustanove za upravljanje njihovim ccTLD-ovima. To je očito dokazano najbolje rješenje. Samo su 2 ili 3 EU države prepustile nacionalnim regulatornim agencijama upravljanje svojim ccTLD-om. Zbog razloga navedenih u (1) očito je da u Hrvatskoj postoji uređen sustav upravljanja nacionalnom vršnom domenom. Razlozi navedeni pod (2) dodatno idu u prilog iznesenom zahtjevu.

Vezano uz navedene činjenice smatramo pogrešnim da se pitanje upravljanja nacionalnom internetskom domenom regulira predloženim Zakonom jer:

- a) pitanje upravljanja nacionalnom internetskom domenom nije pitanje iz područja elektroničkih komunikacija, koje je isključivo područje predmetnog Zakona;
- b) međunarodna zajednica i lokalne nacionalne zajednice za sada se poglavito oslanjaju na dosadašnju (uspješnu) praksu u upravljanju ccTLD, pa nema razloga da se i u Hrvatskoj do daljnjega ne nastavi s pozitivnim petnaestogodišnjim iskustvom;
- c) međunarodno i nacionalna zakonodavstva za sada nisu sistematski riješila pitanje upravljanja ccTLD-ovima, te bi utoliko zakonsko reguliranje upravljanja ccTLD-om u Hrvatskoj bilo preuranjeno i potencijalno u suprotnosti s postojećom međunarodnom praksom i eventualnim budućim zakonodavnim uređenjem; pri tome uzimamo u obzir i činjenicu da ne postoji potreba (obaveza) usklađivanja s odgovarajućim zakonodavstvom u EU, jer ono ne postoji u dijelu vezanom uz ccTLD (2);
- d) pri oblikovanju teksta smjernica zakona u ovom pogledu nije bila konzultirana hrvatska internetska zajednica i tijela koja se danas ovom djelatnošću najintenzivnije bave;
- e) reguliranje ovog pitanja, nakon provedene rasprave, primjerenije bi se moglo obaviti u zakonu koji bi regulirao informacijsku tehnologiju i infrastrukturu (npr. Zakon o nacionalnoj informacijskoj infrastrukturi), nakon što se po tom pitanju stabilizira međunarodna zakonodavna i operativna praksa;

- f) nema razloga da se ovo pitanje regulira iz perspektive usklađivanja s normativima EU, jer ovo područje nije obuhvaćeno niti jednim mjerodavnim aktom na europskoj razini.

Prijedlog:

- i) Brisati tekst koji se odnosi na pitanja upravljanja vršnom domenom iz Smjernica (2 paragraf članka 8).

Prilikom pisanja Zakona revidirati definicije adresa, brojeva, planova adresiranja i numeriranja, kao i ostala spominjanja adresa i brojeva tako da nedvosmisleno ukazuju na to da ovaj Zakon ne regulira pitanje imenovanja i adresiranja na Internetu.

- ii) Upravljanje vršnom „.hr“ domenom je djelatnost od prioritarnog društvenog interesa za sve sfere društva – građane, gospodarstvo, znanost i akademsku zajednicu. Povjerenstvo za „.hr“ domenu do sada je aktivno sudjelovalo u oblikovanju načela i pravila upravljanja vršnom domenom. U tom smislu, smatrali bismo korisnim da se i Povjerenstvo uključi u izradu teza za normativno uređenje upravljanja vršnom domenom, tim više što je njegovom inicijativom, nakon višegodišnjeg rada na reformi pravila o upravljanju vršnom domenom i provedene široke javne rasprave već usuglašen sustav pravila čije stupanje na snagu korisnici domena u Hrvatskoj već duže vremena očekuju.

- iii) Predlažemo da se područje upravljanja domenama na Internetu cjelovito uredi posebnim zakonom (Zakonom o nacionalnoj informacijskoj infrastrukturi), a da se za njegovu pripremu zaduže Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa i Središnji državni ured za e-Hrvatsku. Navedeni je Zakon bio i jedna od predloženih no nažalost nikad provedena mjera *Plana provedbe strategije razvitka Informacijska i komunikacijska tehnologija, Hrvatska u 21. stoljeću, za 2004. godinu.*

Ivan Marić, dipl.ing.

predsjednik Povjerenstva za „.hr“ domenu